

Mezei Péter, PhD – Németh László

A fájlcsere és a netes semlegesség kihívása a szerzői jog és információs társadalom viszonyára

I. fejezet - Bevezető gondolatok

Az internet megjelenésekor az emberek egy addig nem látott mértékű, exponenciálisan gyarapodó tudást, információt, kapcsolatokat kínáló világra csodálkozhattak rá. E világ határtalansága sokakat félelemmel töltött el, azonban a történelem azok reakcióját igazolta, akiket a lehetőségek új tárháza lenyűgözött, akiket gondolkodásra és a kínálkozó lehetőségek megragadására ösztönzött. Mára a világ fejlett országaiban – sőt a fejlődő országokban is egyre inkább – az emberek jelentős része, a fiatalságnak pedig döntő többsége körében tovaszállt a kezdeti időszakra jellemző rácsodálkozás, helyét a természetesség vette át. Az információs társadalom mára az élet megszokott részévé vált.

A netpolgárok az új felvilágosodás úttörői. Tisztában vannak a jogaikkal, általában jól tudják (de legalábbis sejtik) a kötelességeiket, ám a kötelességeik kijátszásának lehetőségei sem ismeretlenek előttük. Látják, hogy ami kínálkozik, azzal élni kell, mert az internet világa gyorsan változik. Attól, hogy egy weboldal ma még elérhető, holnap már nem biztos, hogy az lesz. A közösségi kommunikáció is új formákat öltött. Aki abból kimarad, lehet, hogy mindenről lemarad. *Az emberek többsége ezért berendezkedett a gyors döntések meghozatalára, ahol a haszonmaximalizálás kiemelt jelentőséggel bír.* (Mások – a kommunisztikus gondolkodás jegyében vagy különösebb ideológiai töltet nélkül – a közösségi érdekek előmozdítását tartják a legfontosabbnak, hozzájárulva ezzel olyan mozgalmak kifejlődéséhez, mint az open access vagy a Creative Commons.) A netpolgárok egyre többet akarnak, s az internet világa ezeket az igényeket gyakorlatilag akadálytalanul (időbeli, térbeli és egyéb hátráltató tényezők nélkül), nagy sikerrel képes kielégíteni (kivéve persze a keményvonalas, vagy enyhébb, de korlátozásokat alkalmazó totalitárius rezsimekben). *A netes felvilágosodás szabadságtudata nem csupán az emberek közötti mind szorosabb együttműködés igényét, hanem magának az együttműködésnek a virtuális, de működő kereteit is megteremtette.* Mára a digitális bennszülöttek előszeretettel gyakorolják jogaikat és artikulálják igényeiket a világhálón. Ennek részeként a jogaik folyamatos szélesítése mellett érvelnek. S ha másként nem megy, egyre szervezettebb, egyre nagyobb tömegeket megmozgató, következképp egyre sikeresebb módon szállnak síkra igényeik elfogadtatása érdekében.

A szerzői jog egy olyan jogterület, amely három évszázados történelme mindig is problémákkal volt terhes, s ahol a fejlődés szó sosem a joganyag letisztulását, sokkal inkább annak szélesedését, bonyolódását, az érdekek mind erőteljesebb összeütközését

eredményezte. *A szerzői jog nem az egyedüli, mégis talán a leglátványosabb példája a nehéz alkalmazkodó képességnek.* Mégsem elsősorban azon sokak által hivatkozott ok miatt, hogy a szerzői jogosultak képtelenek igazodni a kor kihívásaihoz. Ez fontos, de nem kizárólagos oka a jelenlegi problémáknak. Ennél jelentősebb, hogy mára a világot keresztülszövi a szellemi tulajdonvédelem. A szerzői jog (és az iparjogvédelem) által lefedett alkotásokkal (és termékekkel) mindannyian találkozunk, mindannyian halljuk, látjuk, tapintjuk őket. Mindennapi életünk szerves velejárója például a rádió, a televízió, a könyvek, a folyóiratok, a fényképezőgép, és persze az internet. Az emberek jelentős része tökéletesen tisztában van azzal, hogy egy könyv borítóján miért szerepel a szerző neve; hogy egy film esetén miért kap kiemelt figyelmet a forgatókönyvíró, a színész, a rendező, a producer; avagy hogy a zenecsatornákon miért írják ki a dal címe előtt az előadót. Mindenki tudja, hogy *a szerzői jog az emberi elme szellemi táplálékát elkészítő szakácsok érdekeit védi.* Rajongunk ezen személyek iránt, felnézünk rájuk, vágyunk azután, hogy újra és újra halljunk felőlük, olvassunk tőlük, újra beüljünk a moziba a legfrissebb filmjükre. A koncert belépőért, a mozijegyért, a könyvért, a lemezért, a számítógépes programért fizetünk, és mozgásban (életben) tartjuk az abból megélni szándékozó „séfeket”.

A fogyasztók a digitális térben máshogy kezelik a szerzői jogokat, mint a hagyományos térben. Miközben rajongók maradnak, egyre inkább elfeledkeznek arról, hogy miért fontos az erkölcsi mellett az alkotók anyagi támogatása – mármint maguknak az alkotóknak. A digitális javak másolhatósága nem meglepő módon aggodalmat váltott ki a szerzői jogdíjra jogosultak körében, s ellenlépések megtételére sarkallta őket. Bár napjainkra a szerzői jogdíjra jogosultak működképes (bár nem feltétlenül jó) megoldásokat találtak a szellemi tulajdonukkal való visszaéléssel kapcsolatos problémáikra, az illegális tartalommegosztás piaca nem csökken.

A szerzői jogi háború a digitális technológiák színre lépésével vált szükségsszerűvé, s végül az internet tömegessé válásával tört igazán felszínre. Az analóg eszközök világában a jogszerű és a jogellenes felhasználásokat egyaránt több körülmény szorította korlátok közé. A többszörözés időtartama, magas anyag- és munkaköltsége, a másolatok tárolásának és terjesztésének hasonlóan költségigényes volta, a másodpéldányok minőségének gyengülése mind ahhoz járult hozzá, hogy a (legális és illegális) piacra lépés csak egy szűkebb kör számára vált lehetővé. A digitális technológiák térnyerése azonban a feje tetejére állította az addigi erőviszonyokat, és a több hullámvölgyet túlélő szerzői jogot új meder irányába terelte. A digitális technológiák ugyanis tértől függetlenül, idő és energia hatékony többszörözést tesznek lehetővé, a terjesztést pedig (különösen az internetnek köszönhetően) végtelenül leegyszerűsítik. Mindezt a másolatok minőségének romlása nélkül, s a járulékos költségek minimálisra (szinte a nullára) történő csökkentésével érik el.

Magától értetődik, hogy ezeket a feltételeket nem csupán az uralkodó szerzői jogi rezsím kedvezményezettjei igyekeznek kihasználni, hanem az azokhoz hozzáférő egyszerű fogyasztók is. Ez napjainkra már nem csupán az egyszerű „műélvezetet” jelenti, hanem a már meglévő szellemi javak újratermelését, átalakítását, avagy átalakítás nélküli terjesztését.¹ Sokan érvelnek emellett, hogy *a korábban létező anyagok kreatív újra-*

¹ Lawrence Lessig szerint a régi idők „read only” (csak olvasást engedő) kultúrájához képest a „read/write” (olvasást és írást/alkotást engedő) kultúra jellemzi korunkat, mely a jelenlegi szerzői jogi rezsimmel több kardinális ponton is ellentmond. Lessig „remix kultúráról” alkotott nézeteit lásd: Lawrence Lessig: *Remix: Making Art and Commerce Thrive in a Hybrid Economy*, Bloomsbury, London, 2008.

hasznosítása és módosítása korunk kultúrájára is pozitív hatást gyakorolhat. Balkin szerint „nem csak a politikai, gazdasági és kulturális elit, hanem mindenki reális eséllyel vesz részt a kultúra létrehozásában, és azt képező ötletek és jelentések fejlesztésében”.²

A digitális technológiák a szerzői jog kedvezményezettjeit is a megújulás lehetőségével, új piacok meghódításával, a bevételek növelésével kecsegtetik. Ennek egyik lehetősége az üzleti modellek digitális világra való átültetése lehetne. Esetleg – ahogy Goldstein érvel – egy olyan „mennyei zenegép” létrehozásával, amelyen a fogyasztók gyakorlatilag mindezt meghallgathatnak, mindezt fizetség ellenében.³

A digitális technológiák mindezek mellett a felhasználások összességének az ellenőrzésére is lehetőséget teremtenek a jogosultaknak. A hatásos műszaki intézkedések bevezetése elvi szinten alkalmas arra, hogy a jogalkotó által felállított keretek között minden és mindenki nyomon követhetővé váljék, a szerzői jogilag releváns felhasználásokra pedig díjfizetés ellenében kerülhessen sor. A tökéletes felhasználások, illetve a felhasználások tökéletes ellenőrzésének lehetőségét nevezte együttesen az évezredforduló tájkán az amerikai National Research Council „digitális dilemmának”.⁴ E dilemma eredményeképpen számos szolgáltatás, törvények (és nemzetközi normák) sokasága, széles esetjog, gyümölcsöző jogirodalmom jött létre. Mindezek közben egy fontos dolog történt: a szerzői jog előírásai és a társadalom szokásai, illetve véleménye minden addiginál távolabb került egymástól.

Ezt az átalakulást két olyan részkérdés mentén vehetjük a legjobban szemügyre, melyek a szerzői jog és az információs társadalom jelen időszakban megfigyelhető legizgalmasabb kérdései közé tartoznak. A II. fejezet a szerzői jogilag védett tartalmak fájlcsere-lő alkalmazások segítségével történő megosztásának problematikája, a jelenleg jogi és társadalmi környezetének feltárása, és – ha lehetséges – akkor a racionális válasz megadása köré szerveződik. A konklúzió némiképp pesszimista lehet e téren, konstruktív gondolkodással mégis lehetőség nyílna minden szereplő számára elfogadható irányban való továbblépésre. A III. fejezet a világháló semlegessége, illetve az internet használatának ellenőrzése között feszülő ellentétet, valamint az ezzel kapcsolatos jogalkotói és társadalmi akciókat és reakciókat veszi górcső alá. E téren leginkább figyelemre méltó fejlemény az, ahogy a társadalom képes hangot adni az internettel (és azon keresztül a szerzői joggal) kapcsolatos véleményének.⁵

² Jack M. Balkin: Digital Speech and Democratic Culture: A Theory of Freedom of Expression for the Information Society, *New York University Law Review*, 2004: 4.

³ Paul Goldstein: *Copyright's Highway – From Gutenberg to the Celestial Jukebox*, Revised Edition, Stanford University Press, Stanford, 2003.

⁴ National Research Council: *The Digital Dilemma – Intellectual Property in the Information Age*, National Academy Press, Washington D.C., 2000. A kérdés elemzését lásd még: Raymond Shih Ray Ku: The Creative Destruction of Copyright: Napster and the New Economics of Digital Technology, *The University of Chicago Law Review*, 2002: 270–276.

⁵ A kutatás teljes outputjának a megismeréséhez lásd: Mezei Péter: Tisztul a kép a RapidShare körül? – A DDL szolgáltatók felelőségének a korlátozása, *Infokommunikáció és Jog*, 2010/6. szám, 187–191. – Mezei Péter: Mit hozott 2010 a fájlcsere-lőknek?, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2011/1. szám, 18–36. – Mezei Péter – Németh László – Békés Gergely – Munkácsi Péter: Futball VB tévén és neten – A sportközvetítések letöltési tapasztalatai, *Média – Kábel – Műhold*, 2010. november, 54–55. (A teljes kutatási anyagot lásd: <http://www.scribd.com/doc/75640904/Empirikus-felmeres-a-2010-es-labdarugo-vilagbajnoksag-streaming-es-torrentoldalakon-valo-koveteser%C5%911>). Mezei Péter: A szerzői jog jövője (is) a tét - Gondolatok a Google Books könyvdigitalizálási projektről, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2011/5. szám, 5–47. – Pé-

II. fejezet - A fájlcsere dilemma

A fájlcserélés fogyasztói reflexióként született egy olyan időpontban, amikor a digitális technológiák által biztosított lehetőségek (különösen az mp3 formátum tömegessé válása és az internet nyújtotta lehetőségek) találkozta a tartalomfogyasztás iránti széles igényekkel; s amikor a tartalomipar ezen igényeknek nem, illetve nem megfelelően igyekezett/tudott megfelelni.⁶ Ahogy arra egyesek rávilágítottak: „habár a P2P fájlcserét gyakorta szokás a tartalomkalózkodással azonosítani, az is jól látható, hogy a fogyasztók hajlandóak voltak a CD-kre alapított terjesztési modellt egy olyan online élményre cserélni, amely a művészek és tartalmak nagy portfólióját kínálta, valamint olyan funkciókat, mint keresés, előnézet, CD-re írás lehetősége, személyes médialejátszás és egyedi dalvásárlás.”⁷

A fájlcserélés jellegzetessége, hogy egy viszonylag jól körülhatárolható érdekcsoport jogait sérti. A fájlcserélés folyamatos fejlődése nem csupán a (folyamatosan növekvő) fogyasztói igények kielégítésének vágyával magyarázható, hanem éppúgy köszönhető az egyes szolgáltatásokkal szembeni egyes jogosultaktól érkező fellépésekre adott fogyasztói válaszreakcióknak is. A fájlcserélés kontextusba helyezése szükségképpen arra enged következtetni, hogy a jelenség a fogyasztói oldalról nézve funkció, az internetforradalom (lehetőségei) ellenére is megkövesedett, ma már helytelen (alkalmatlan) üzleti modellekre az ezredforduló tájékán adott reakció. A jogosulti oldalról nézve viszont a fájlcserélés a fennálló rend elleni támadás, elsődlegesen diszfunkció.⁸

Mindezekből következik, hogy *a fájlcserélés nem tekinthető tisztán jogi kérdésnek*. Nem csupán azért, mert ha ez így lenne, akkor gyakorlatilag a netpolgárok jelentős része jogsértő, sőt a legtöbb esetben bűnelkövető lenne. Hanem azért is, mert a jelenség értelmezésének jogi szemszögből való kisajátítása túlzottan egyoldalú eredményekre

ter Mezei: Future Legal Aspects of Long Term Preservation. In: *Case study report – Long Term Preservation*, D5.1 of the INDICATE project, October 2011, 101–104. (<http://www.indicate-project.eu/index.php?en/97/case-studies>) – Németh László: Véd vagy vádol? Gondolatok az internetes semlegeességről. In: P. Szabó Béla, Szemesi Sándor (Szerk.): *Profectus in litteris III. – Előadások a 8. debreceni állam- és jogtudományi doktoriandusz-konferencián*, Lícium-art, Debrecen, 2011: 211–218. – Mezei Péter: A fájlcsere retorikája – gondolatok egy általva margójára, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2012/2. szám, 46–67. – Mezei Péter: A technológia és a szerzői jog szimbiózisa, *Jogtudományi Közlemény*, 2012/5. szám, 197–208. – Mezei Péter: A könyvdigitálisítás jövője Európában. In: Fuglinszky Ádám – Klára Annamária (Szerk.): *Európai jogi kultúra – Megújulás és hagyomány a magyar civilisztikában*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012: 77–91. – Mezei Péter: *A fájlcsere dilemma – a perek lassúak, az internet gyors*, HVG-Orac, Budapest, 2012. – Németh László: Az elsők és a Másnaposok – Filmkritika a torrentes letöltésekben?, *Jogelméleti Szemle*, 2012/2. szám, 118–128. (<http://jesz.ajk.elte.hu/nemeth50.pdf>) – László Németh: PIPA, SOPA, OPEN – The End of Piracy or Privacy? In: Agustí Cerrillo i Martínez et al. (Szerk.): *Challenges and Opportunities of Online Entertainment*. Proceedings of the 8th International Conference on Internet, Law & Politics. Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona 9–10 July, 2012, UOC-Huygens Editorial, Barcelona, 2012: 147–163. (http://openaccess.uoc.edu/webapps/o2/bitstream/10609/15121/6/IDP_2012.pdf). Megjelenés alatt áll továbbá: A digitális szocializmus és a telekommunizmus kritikája a szerzői jog szemszögből. In: Katona Tamás (szerk.): *Ünnepi Könyv Hercege János professzor 70. születésnapjára*, Szeged, 2012. – Németh László: A szerzői jog helye az alkotmányos rendben. In: Varga Norbert: *Az új Alaptörvény és a jogélet reformja* (konferencia kiadvány), Szeged, 2012.

⁶ Mezei: A fájlcsere dilemma, 29–34.

⁷ John F. Buford – Heather Yu – Eng Keong Lua: *P2P Networking and Applications*, Morgan Kaufmann Publishers, Burlington, 2009: 2.

⁸ Mezei: A fájlcsere dilemma, 13–63.

vezetne.⁹ Érdekes, hogy amit egyesek a *status quo* felszámolására tett, kívülről érkező, potenciális veszélyként élnek meg (illetve ekként kommunikálnak), azt mások a kapitalista berendezkedés természet szerű velejárójának tartanak. Raymond Ku – Joseph Schumpeter szavaira építve – például úgy tartja, hogy a digitális technológiák megjelenésével felerősödő „kreatív rombolás” hasznos tevékenység, mely a régi gazdasági rendszer alapjaira építve szükségképpen újat hoz létre.¹⁰

Jól tükrözik mindezt a jogi terminológia tévedései, vagy épp a jogrendszerek különbözőségeiből fakadó akadályok. A kétéves kutatás során nem kevés időt és energiát fordítottunk arra, hogy a tartalomipar és a fogyasztói oldal által napjainkban (tudatosan vagy tudattalanul) használt jogi terminológia helytelen voltát, illetve a különféle jogrendszerek szabályai közötti alapvető különbségeket hangsúlyozzuk.¹¹

Korunk retorikája természetesen nem független a múlt eseményeitől. Ahogy arra Bodó Balázs is rávilágít, a tengeri kalóz és kalózkodás rokonítása a „szerzői jog kalózaival” azonos mód megtörtént, amint az utánnomás a kiadókon kívül mások számára is lehetővé vált.¹² Vagyis a konkrét szóhasználat alkalmazásakor sosem lehet annak történelmi háttérétől eltekinteni. Tagadhatatlan ugyanakkor, hogy a szándékosan torz módon alkalmazott retorika az Egyesült Államok tartalomiparára jellemző. A fäls szóhasználat többségében ugyanis nem jellemzi az európai szerzői jogosultakat. Kutatásaink során azt sem akartuk sugallni, hogy a fájlcsere légalis, esetleg morálistan kimenthető cselekmény lenne. A jelenleg uralkodó szerzői jogi paradigma szemszögéből a fájlcsere légsértést eredményez. A moralitás viszont nem jogi kérdés. Annak eldöntése, hogy a letöltés és visszaosztás erkölcsileg elítélendő magatartás-e, a fogyasztók szintjén egyedileg, illetve ezen egyedi vélemények összedadásával társadalmi szinten történhet. E vélemény persze szükségképpen torz, mivel az átlagos fogyasztó nem rendelkezik a jelenség komplex megértéséhez szükséges valamenynyi jogi, politikai, gazdasági, technológiai, társadalmi és pszichológiai ismerettel.

Kutatásaink során igyekeztünk arra is rávilágítani, hogy az elavulttá váló szerzői jogi terminológia, illetve gondolkodásmód (metaforák) használata indokolatlan az internet, illetve speciálistan a fájlcsere világában. Indokolatlan azért is, mert szükségképpen felszínre törő félreértésekhez, nem várt következményekhez vezet, melyek a jog (jogosultak) és a társadalom (fogyasztók) közötti (egyébként egy szintig korábban is megfigyelhető) szakadék további mélyítését eredményezi. (Vö. alább a PIPA/SOPA törvényjavaslatok és a Hamisítás Elleni Kereskedelmi Megállapodással kapcsolatban elmondottakkal.)

Más szempontból is veszélyes a fájlcsere léssel kapcsolatos retorika. Bár valószínűleg sokan elrettennek a tartalomipar olyan kijelentésétől, hogy egy dal letöltése önmagában szerzői jogsértést és bűncselekményt eredményez, a szóhasználat önmagában még nem eredményez sikeres jogérvényesítést. Ha viszont azt látják az emberek, hogy

⁹ Lásd különösen: Bodó Balázs: *A szerzői jog kalózaival – A kalózkok szerepe a kulturális termelés és cse-re folyamataiban a könyvnyomtatástól a fájlcsere lélo hálózatokig*, Typotex, Budapest, 2011: 158–165. – Stefan Larsson: *Metaphors and Norms – Understanding copyright law in a digital society*, Lund Studies in Sociology of Law 36, Lund University, 2011: 79.

¹⁰ Raymond Shih Ray Ku: Consumers and Creative Destruction: Fair Use Beyond Market Failure, *Berkeley Technology Law Journal*, 2003: 564.

¹¹ Lásd: Mezei: A fájlcsere retorikája, 46–67. – Mezei: A fájlcsere dilemma, 52–63.

¹² Bodó 2011, 96–110.

a szerzői jogosultaknak és a jogvédő szervezeteknek „csak a szája jár”, harapni azonban nem tudnak, akkor a hangzatos szavak eredménytelenül továszállnak, és mindenki ott folytatja, ahol abbahagyta. Ezzel ellentétben – illetve ennek következtében – napjainkban a jogérvényesítés további szigorításának lehetünk szemtanúi (lásd alább). Az eredménytelen retorikához hasonlóan azonban ez a gondolkodásmód is komoly veszélyeket rejt magában. Ha ugyanis a társadalom azt érzékeli, hogy a tartalomipar minden felhasználásra ráteszi a kezét, mindent ellenőrizni akar, aki pedig nem áll be a jogkövetők sorába, azzal kegyetlenül elbánik, akkor ez a szerzői jog és a szerzői jogosultak iránti bizalom és tisztelet visszafordíthatatlan elvesztéséhez fog vezetni. Ahogy arra Peter Yu figyelmeztet: „*a kalózkodásra kihelyezett retorika önmagát sodorja veszélybe; alássa a hatékony szerzői jogérvényesítés előmozdítására hosszú ideje tett lépéseket*”.¹³

Mindezek mellett jelenleg a fogyasztói oldal sem mutat hajlandóságot a jogszabályok és a mögöttes jogpolitikai érvek befogadására. A fájlcsere dilemma felszámolása érdekében tehát első lépésként *a szóhasználat és a gondolkodás területén kellene változtatnia a jogosultaknak, az ő érdekeiket képviselő szervezeteknek, és a fogyasztóknak egyaránt.* Az „érdek” szó különös hangsúllyal nyom a latban. A szerzői jogosultaknak ugyanis nem lehet érdekük, hogy a társadalom, mely természetesen a jogsértők mellett a jogszerű fogyasztókat is felöleli, elforduljon a szellemi alkotások világától. A fogyasztók nem a fájlcsere technológiájáért, hanem az ennek segítségével beszerezhető értékes (legtöbb esetben jogvédett) tartalmakért (információkért) élnek-halnak. Az elmúlt évtizedben az is világossá vált, hogy a keresleti oldal szükségletei hatékonyabban, gyorsabban, valamint nem elhanyagolható módon olcsóbban (gyakorlatilag ingyen) kielégíthetők a fájlcsere szolgáltatások, illetve platformok segítségével. A szerzői jogosultaknak ezért alapvetően észlelniük kell: a bevételeik növelése érdekében nem a fogyasztók fájlcsereléstől való eltiltását kell elérniük, hanem a fájlcserélést kell a saját javukra fordítaniuk.

Erre a versenyképes üzleti modellek mellett a szerzői jog eszközeivel nyílt lehetőségek. Ezzel együtt a fájlcserélésre az elmúlt több mint tíz évben adott jogi válaszok megmutatták, hogy egyrészt a jelenlegi anyagi jog és eljárásjog (különösen pedig a bizonyítás lehetőségei) nem adnak elégséges választ a helyzet kezelésére. Másrészt a reakcióként megalkotott normák, illetve a tartalomszolgáltatók, a jogosultak, majd az internetszolgáltatókkal szemben indított csaták¹⁴ a jogot elterelték a társadalmi realitástól. Sőt, a jogosultak és a fogyasztók érdekei és értékrendje között mély szakadék tátong jelenleg.

A szerzői jog által fekvázolt megoldásnak ezért a társadalmi realitást kell szem előtt tartania. Figyelembe kell vennie a fájlcsere dinamikáját (a technológiát és embereket); be kell látnia, hogy árral szemben nem lehet úszni (a „kalózkodás” egyben fogyasztók is, az ő kriminalizálásuk pedig nem a tartalomipar malmára hajtja a vizet); s reálisan fel kell mérnie, hogy melyek a fogyasztói igények (melyek nagyon eltávolodtak az analóg világban tapasztalt igényektől). Meglátásunk szerint az internetszolgáltatás előfizetési díjába beépített racionális jogdíj, a szerzői jogosultak lehetősége, hogy távol maradjanak a szisztémától, és jogaikat egyedileg érvényesíthessék, valamint a fogyasztók rendszerből

¹³ Peter K. Yu: Digital Copyright and Confuzzling Rhetoric, *Vanderbilt Journal of Entertainment and Technology Law*, 2011: 927.

¹⁴ Mezei: A fájlcsere dilemma, 109–212.

való kilépése mind lehetőséget teremtenek arra, hogy a szerzői jog elmúlt időszakban megfigyelt legfontosabb kihívására kompromisszumos és kielégítő választ kínáljunk.¹⁵

Goldstein intő szavai szerint „a szórakoztatóipari cégek jogainak nyilvános tisztelete nem választható el a társadalom azzal kapcsolatos véleményétől, hogy ezek a cégek miként viseltetnek a cégek által létrehozott termékek forrását adó szerzők és művészek jogai iránt”.¹⁶ A probléma felszámolásának kulcsszavaként a *tisztelet* került megjelölésre. Goldstein a fájlcserre jelenségénél általánosabb körben hangsúlyozza a szerzői jogi „ipar” szereplőinek kölcsönös felelősségét, szavai azonban a fájlcserre kontextusában legalább olyan súllyal bírnak. *Ismerjük meg minden oldal igényeit, ám találjunk erre megoldást. A jelenlegi úton ugyanis nem lehet tovább haladni.*

III. fejezet - Weboldalak blokkolása, netes semlegesség és a társadalmi véleményformálás fontossága

Az internet életünkben játszott óriási szerepét igazolja, hogy rajta keresztül tudjuk meg a nagyvilág híreit, lépünk kapcsolatba ismerőseinkkel, nézünk kikapcsolódásként filmeket és hallgatunk, letöltünk zenéket. A hálózat fontosságával *a kormányok is tisztában vannak, ezért mindent megtesznek azért, hogy ellenőrizzék, sőt akár kontrollálják az online forgalmat.* Vagyis azt, hogy milyen oldalakat tekintünk meg, hova látogatunk el az internet segítségével. Ez különböző oldalak vagy szolgáltatások blokkolásával is történhet. Ugyanígy a nagyobb vállalatok is figyelemmel kísérik bennünket a világhálón: olyan hirdetésekkel találkozunk lépten-nyomon, amelyek személyre szabottak, csak azért jelennek meg, hogy a mi érdeklődésünket felkeltsék.

Mind ezek mögött a pénz, valamint az információk és azokon keresztül a kontroll iránti vágy áll. A szórakoztatóipar sosem szerette azokat, akik az általuk létrehozott tartalmakat fizetés nélkül élvezték. Ez természetes, senki sem szeretne hasonló cipőben járni. Ők úgy gondolják, hogy a „kalózkodás”¹⁷ néven emlegetett, világméretű jelenség a baj legfőbb okozója. Szerintük mindenki, aki illegálisan letölt az internetről egy dalt vagy egy filmet, meg kell, hogy kapja méltó büntetését. Még akkor is, ha ehhez be kell törniük az illető privát szférájába, amelyhez adatokat kell szereznük az internetszolgáltatótól. Nem meglepő, hogy e téren az Amerikai Egyesült Államok jár az élen. Ennek három fontos oka van:

1) *A hálózati architektúra:* ahogyan sok más dolog, az internet létrejötte is katonai eredetű.¹⁸ Mint ilyen, ez egy logikusan, szisztematikusan létrehozott rendszer. Manapság az Amerikai Egyesült Államok rendelkezik a legtöbb regisztrált domain-névvel a világon¹⁹ – sőt, a világ többi országa összesen nem bír annyi domainnel, mint ők. Ennek következtében úgy érzik, az internet az *ő hálózatuk*, ezért jogukban áll megtenni mindent, hogy megvédjék bárkitől, aki szerintük kárt tudna okozni országuknak (vagy gazdaságuknak).

¹⁵ Uo., 248–269.

¹⁶ Goldstein 2003, 216.

¹⁷ A kalózkodás metaforájának szerzői jogi környezetbe ágyazott használatáról lásd: Bodó 2011.

¹⁸ Barry M. Leiner et al: *Brief History of the Internet* (<http://www.internetsociety.org/internet/internet-51/history-internet/brief-history-internet>).

¹⁹ 2012 januárjában ez a szám 78.453.258 volt. Lásd: Andrés Guadamuz: *SOPA and Network Architecture* (<http://www.scl.org/site.aspx?i=ed24747>).

2) A *netes semlegesség*: ezt a fogalmat Tim Wu használta először 2003-ban,²⁰ majd később további tanulmányokban²¹ és dokumentumokban²² is megjelent. Magyarul azt mondhatjuk, hogy az internetes semlegesség „azon alapelvek, amely alapján az interneten terjedő adatsomagokat pártatlanul kell továbbítani, függetlenül azok tartalmára, céljára vagy eredetére.”²³ Vagyis: „a világhálón minden adat egyenlő, egyetlen szolgáltatás sem élvezhet elsőbbséget a másikkal szemben. Önös érdekből egyetlen oldal elérése sem korlátozható.”²⁴ E kijelentések az internet világát két táborra szakították: a netes semlegességet elfogadó és azért harcoló, valamint az azt ellenző és az azt el nem ismerő csapatokra.²⁵ A nagy amerikai vállalatok (Google, Facebook) és maga az elnök, Barack Obama is a netes semlegesség pártján állnak.²⁶

3) A *törvényhozás*: egy videóelőadásában Clay Shirky azt állította, hogy a jogalkotási folyamatot maga a szórakoztatóipar alakítja.²⁷ A XX. században alapított vállalatok nem képesek elfogadni a mai emberek igényeit, akik már nem csak fogyasztani akarnak. Az alkotás, megosztás, mások számára elérhetővé tétel is fontos mozgatórugói lettek a világunknak. Shirky szerint a teremtődött „konkurenciával” nem tudnak mit kezdeni a szolgáltatók, ezért különböző javaslatok előterjesztésére bírják rá az Amerikai Egyesült Államok szenátorait és képviselőit.²⁸

A 2011-es év a nagy amerikai kalózzellenes törvényjavaslatokról is szólt. Májusban Patrick Leahy szenátor terjesztette elő a „*Preventing Real Online Threats to Economic Creativity and Theft of Intellectual Property Act*” (röviden: PROTECT IP Act, PIPA)²⁹ elnevezésű, majd októberben Lamar Smith képviselő mutatta be a „*The Enforcing and Protecting American Rights Against Sites Intent on Theft and Exploitation Act*”³⁰ névre hallgató javaslatát (melyet sokkal inkább Stop Online Privacy Act, vagyis SOPA néven ismerhetünk).³¹ A két szöveg lényege ugyanaz: *amerikai joghatóságot adni arra az esetre, ha olyan internetes weboldalt találnak, amely valamilyen egyesült államokbeli jogosult szerzői jogait sérti.*³² Ebben az esetben pedig vagy az illető felkutatása és felelősségre vonása, vagy ennek sikertelensége esetén az egész oldal bezárása lehet a jogsértésre adott represszív válaszlépés. Védekezni csak utólag lehetett volna, alapesetben a törvények a jogsér-

²⁰ Tim Wu: Network Neutrality, Broadband Discrimination, *Journal of Telecommunications and High Technology Law*, 2003: 141–178.

²¹ Vö.: Christopher T. Marsden: *Net Neutrality – Towards a Co-Regulatory Solution*, New York, Bloomsbury Academic, 2010.

²² Vö.: *Broadband Policy Statement*, más néven: Internet Policy Statement (http://hraunfoss.fcc.gov/edocs_public/attachmatch/FCC-05-151A1.pdf).

²³ Vö.: <http://searchnetworking.techtarget.com/definition/Net-neutrality>.

²⁴ Németh 2011, 213.

²⁵ Uo., 213–215.

²⁶ Chloe Albanesius: Obama Supports Net Neutrality Plan, *PCMag.com*, 22 September 2009 (<http://www.pcmag.com/article2/0,2817,2353195,00.asp>).

²⁷ Clay Shirky: *Why SOPA is a bad idea?* (http://www.ted.com/talks/lang/en/defend_our_freedom_to_share_or_why_sopa_is_a_bad_idea.html)

²⁸ E kijelentés megalapozottságát támasztja alá kronologikus részletességgel Jessica Litman alábbi kötet: Jessica Litman: *Digital Copyright*, Prometheus Books, Amherst, 2006.

²⁹ 112th Congress, S. 968 (<http://www.govtrack.us/congress/bill.xpd?bill=s112-968>).

³⁰ 112th Congress, H.R. 3261 (<http://www.govtrack.us/congress/bill.xpd?bill=h112-3261>).

³¹ Részletesen lásd: Németh 2011, 215–217.

³² PIPA Section 3 és SOPA Title I Section 102.

tést valószínűsítették volna. Nem kell nagy bátorság annak a kérdésnek a feltételéhez, hogy *ez vajon az ártatlanság vélelme helyett nem épp az „ártalmasság” vélelmét takarja?*³³

Természetesen a PIPA és a SOPA hatalmas felháborodást váltott ki az internetes társadalom tagjai között, s nem csak a magánszemélyek körében. 2011. november 25-én a talán legnagyobb internetes cégek (köztük a Facebook, eBay, stb.) levelet írtak³⁴ a Kongresszusnak, amelyben a javaslatokat egyenesen nemzetbiztonsági kockázatnak nevezték.³⁵ Amerikai jogász professzorok szintén levélben tiltakoztak, a SOPA alkotmányellenességére hivatkozva.³⁶ 2012. január 18-án pedig a világméretű összefogás eredményeként egy *Blackout Dayt* (elsötétítés napját) tartottak az interneten,³⁷ amelynek fontosságát utcai demonstrációkkal fokozták több amerikai nagyvárosban.³⁸ A tiltakozás meghozta sikerét: január 20-án a SOPA szavazását a Képviselőházban,³⁹ a PIPA voksolását pedig a Szenátusban halasztották el határozatlan időre.⁴⁰ *Némi iróniával a svédül szemetet jelentő SOPA⁴¹ a kukában landolt.*

A javaslatoknak, mivel külföldi oldalak tartalmának blokkolásáról és törléséről szólnak, természetesen lehetséges európai hatásai is voltak. Az Európai Parlament néhány képviselője is levelet írt a Kongresszusnak,⁴² hogy vessék el az ilyen jellegű szabályozás ötletét. Neelie Kroes, az Európai Bizottság alelnöke és digitális politikáért felelős tagja korszerű formában, Twitter-üzenetben fejezte ki örömét, hogy a SOPA nem kerül bevezetésre.⁴³ Kroes ugyancsak leszögezte: *az Európai Bizottság nem tervezi hasonló uniós jogszabály bevezetését.*⁴⁴ Viviane Reding, az Európai Bizottság alelnöke, a jogérvényesülésért, alapvető jogokért és uniós polgárságért felelős biztosa pedig úgy

³³ Mezei Péter: Drákói szigor: féljetelek online jogsértők, *Szerzői jog a XXI. században*, 2011. május 13. (<http://copyrightinthexxcentury.blogspot.hu/2011/05/drakoi-szigor-feljetelek-online-jogsertok.html>).

³⁴ A levelet lásd: <http://politechbot.com/docs/sopa.google.facebook.twitter.letter.111511.pdf>.

³⁵ Declan McCullagh: How SOPA would affect you: FAQ, *CNet News*, 18 January 2012 (http://news.cnet.com/8301-31921_3-57329001-281/how-sopa-would-affect-you-faq/).

³⁶ *Professors' Letter in Opposition to „Preventing Real Online Threats to Economic Creativity and Theft of Intellectual Property Act of 2011” (Protect-IP Act of 2011, S. 968)*, 5 July 2011 (<http://volokh.com/2011/07/04/and-speaking-of-the-inalienable-right-to-the-pursuit-of-happiness/>).

³⁷ Declan McCullagh: Wikipedia, Google blackout sites to protest SOPA, *CNet News*, 17 January 2012 (http://news.cnet.com/8301-31921_3-57360754-281/wikipedia-google-blackout-sites-to-protest-sopa/).

³⁸ Ian Paul: Were SOPA/PIPA Protests a Success? The Results Are In, *PCWorld*, 19 January 2012 (http://www.pcworld.com/article/248401/were_sopapipa_protests_a_success_the_results_are_in.html).

³⁹ Lásd: <http://www.judiciary.house.gov/news/01202012.html?scp=2&sq=lamar%20smith&st=cse>.

⁴⁰ Lásd: <http://democrats.senate.gov/2012/01/20/reid-statement-on-intellectual-property-bill/>.

⁴¹ Lásd: <http://gulfstreamblues.blogspot.hu/2012/01/europes-sopa.html>.

⁴² Lásd: <http://euletter-sopa-pipa.tumblr.com/post/14113460718/final-letter-with-signatures>. A levél írói hivatkoztak a Scarlet v. SABAM ügyben hozott európai ítéletre is, amely kimondta, hogy ha az érintett nemzeti bíróság az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatót a vitatott szűrőrendszer létrehozására kötelezné, nem tartaná tiszteletben azt a követelményt, hogy igazságos egyensúly álljon fenn egyrészt a szellemi tulajdonjog védelme, másrészt a vállalkozás szabadsága, a személyes adatok védelméhez való jog, valamint az információk fogadásának és közlésének szabadsága között.” Lásd: *C-70/10 – Scarlet Extended SA v. Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, Európai Unió Bírósága, 2011. november 24., 53. pont.

⁴³ Nathan Ingraham: Neelie Kroes, VP of the European Commission, speaks out against SOPA, *The Verge*, 20 January 2012 (<http://www.theverge.com/2012/1/20/2720648/neelie-kroes-sopa-objection-tweet-vp-european-commission>).

⁴⁴ Dave Neal: European Commission VP Neelie Kroes opposes SOPA, *The Inquirer*, 20 January 2012 (<http://www.theinquirer.net/inquirer/news/2140257/european-commission-vp-neelie-kroes-opposes-sopa>).

fogalmazott, hogy az internetes oldalak blokkolását megcélzó amerikai jogszabályok nem kínálnak „európai megoldási lehetőséget”.⁴⁵

A szerzői művek internetes felhasználását természetesen nem kizárólag az Egyesült Államok igyekszik szigorítani. Kroes és Reding biztosok gondolatai ellenére a szigorítás iránti törekvések – ha más eszközökkel és más mértékben is, de – az Európai Unióra is igazak. Mi sem igazolja ezt jobban, mint korunk egyik legvitatottabb nemzetközi dokumentuma, a Hamisítás Elleni Kereskedelmi Megállapodás (Anti-Counterfeiting Trade Agreement, ACTA) körüli csatározás. Érdemes tudni, hogy a szerzői jog nemcsak tárgykörében, hanem területiális hatókörében is folyamatos fejlődést mutat. Így a területi monopóliumokat a nemzeti törvények, majd a nemzetközi egyezmények váltották fel. Ezek a normák egyre több jogosultat oltalmaztak, s mind szélesebb jogokat biztosítottak nekik, miközben a szerzői jogi korlátozások és kivételek köre is folyamatos bővülést mutat. Valójában logikus fejleményként értékelhető, hogy a világ országai az anyagi jogi előírások után a jogérvényesítési eszközkészlet egységesítésére törekedjenek.⁴⁶ Ennek tudható be, hogy 2007 októberében az országok egy szűkebb csoportja (titkos) egyeztetésekbe kezdett egy új nemzetközi megállapodás kidolgozása céljából. Az ACTA 2011 áprilisában nyerte el végső formáját.⁴⁷

Az ACTA széleskörű támogatottsága ellenére⁴⁸ a megállapodást rengeteg támadás érte az internetes társadalom és a jogtudomány részéről. Az internethasználók többsége attól tart, hogy a megállapodás a webkettő jelenségét rombolná le, háttérbe tolná a felhasználók internetes „szabadságjogait”, s mindezt csupán egy kivételezett réteg erős jogosítványainak szigorú betartatása céljából.⁴⁹ A jogirodalom ennél kifinomultabb, s jogilag alaposabban alátámasztott kritikával illetve a megállapodást.⁵⁰

⁴⁵ Glyn Moody: Blocking The Net 'Not The European Option' - EU Commissioner Reding, *Techdirt*, 24 January 2012 (<http://www.techdirt.com/articles/20120123/05544117513/blocking-net-not-european-opti-on-eu-commissioner-reding.shtml>).

⁴⁶ Habár a korai szövegtervezetek több fontos kérdésben konkrét anyagi jogi előírásokat is rögzítettek, a tizedik tárgyalási forduló után közzétett sajtóközlemény megerősítette, hogy „az ACTA nem szándékozik új szellemi tulajdonjogokat bevezetni vagy a már meglévő szellemi tulajdonjogok kereteit kiszélesíteni”. Lásd: *Press Release, Office of the U.S. Trade Representative, Statement of ACTA Negotiating Partners on Recent ACTA Negotiations*, 20 August 2010 (<http://www.ustr.gov/about-us/press-office/press-releases/2010/august>).

⁴⁷ Az ACTA megszületésének történetét lásd részletesen: Peter K. Yu: Six Secret (and Now Open) Fears of ACTA, *SMU Law Review*, 2011: 980–987.

⁴⁸ Lásd különösen azt a nyilatkozatot, amelyet az európai tartalomipar képviselői közül 2012. március 15-éig több mint százán írtak alá (hazánkból a Filmforgalmazók Egyesülete, a MAHASZ, illetve a Magyarországi Videókiadók Egyesülete): *Please support ACTA for the good of Europe* (<http://www.inta.org/Advocacy/Documents/February152012Parliament.pdf>). (A hivatkozott dokumentum nem tartalmazza valamennyi aláíró. Az aktuális verzió az aláírók körén kívül csak informális úton hozzáférhető.)

⁴⁹ A La Quadrature du Net ACTA ellenes cselekvési tervét lásd: http://www.laquadrature.net/wiki/How_to_act_against_ACTA. A Foundation for a Free Information Infrastructure évek óta ACTA blog segítségével igyekszik tájékoztatni a közvéleményt a megállapodás körüli legfontosabb fejleményekről. Lásd: <http://acta.ffii.org/>. Az AVAAZ.org pedig egy petíciót nyújtott át az Európai Parlamentnek, melyben az ACTA ratifikálásának felfüggesztésére kéri a testületet. Lásd: https://secure.avaz.org/en/eu_save_the_internet_spread/.

⁵⁰ Charles R. McManis: The Proposed Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA): Two Tales of a Treaty, *Houston Law Review*, 2009: 1235–1256. – Henning Grosse Ruse-Khan: *From TRIPS to ACTA*:

E helyütt szükségtelen volna az ACTA jogi rendelkezéseit alaposan szemügyre venni.⁵¹ A társadalom (különösen a netpolgárok) véleményformálása azonban figyelmet érdemel az ACTA sorsa kapcsán. 2011 októberében nyolcan (Ausztrália, Kanada, Japán, Dél-Koreai Köztársaság, Marokkó, Új-Zéland, Szingapúr és az Egyesült Államok) írták alá a megállapodást. Ezen országokat 2012 januárjában az Európai Unió és 22 tagállama követte. Németország, Hollandia, Észtország, Szlovákia és Ciprus azonban nem írta alá a megállapodást. S bár az ACTA „harminc nappal a hatodik megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezését követően lép hatályba azon aláírók között, akik a vonatkozó megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratukat letétbe helyezték”,⁵² vagyis a hatályba lépés reális esélyei nagyok – csak épp nem az Európai Unióban.

Egyrészt a 2012 januári ceremónián 22 európai ország részéről került sor a dokumentum szignálására, több ország vonatkozásában mégis a megállapodás parlamenti ratifikálásának elmaradása valószínűsíthető.⁵³ Ennek legfontosabb oka az a mérhetetlen társadalmi elutasítás, amely az ACTA ellenes mozgalomból áradt. Európa számos országában, számos nagy és kisebb városában (hazánkban szervezett keretek között Budapesten, Szegeden és Pécsen) vonultak az utcára az ACTA ellen tüntetők (általában fiatalok). Gyakran anélkül, hogy a megállapodás tartalmát ténylegesen ismerték volna. Ennek megfelelően 2012 tavasza és nyara bevonult a történelembe. Az ACTA ugyanis az Európai Unió szemszögéből nézve vegyes szerződés, vagyis olyan megállapodás, amelynek nemcsak uniós szintű, hanem nemzeti szintű jóváhagyása is szükséges a hatályba léptetéshez. (Ennek oka az ACTA büntetőjogi rendelkezései között keresendő, e terület ugyanis jelenleg nemzeti hatáskörbe tartozik, e terület nem került mindeddig harmonizálásra.) Az ACTA elfogadása vagy elutasítása tehát többek között az Európai Parlament és a nemzeti parlament képviselőinek döntésén múlik. Ők viszont politikások. Ennek is köszönhetően gyakorlatilag borítékolható volt, hogy a politikai haszonmaximalizálás (értsd: újraválasztás) szellemiségében gondolkodó politikusok komoly figyelmet szentelnek választópolgáraik akaratának – ami persze helyes is, hiszen erről szól a demokrácia, a többség uralma. S bár az Európai Bizottság 2012 február 22-én arra tett javaslatot, hogy az Európai Unió Bírósága vizsgálja meg: az ACTA összhangban áll-e az Európai Unió elsődleges és másodlagos jogforrásaival,⁵⁴ ennek vélhetően vajmi jelentősége lesz a jövőben. Előbb az Európai Parlament Nemzetközi Kereskedelmi Bizottsága vetette el azt a javaslatot, hogy a Parlament is a Bírósághoz forduljon, majd

Towards a New 'Gold Standard' in Criminal IP Enforcement?, Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition & Tax Law Research Paper Series No. 10-06, 2010 (http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1592104##). – *Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement*, 3 December 2010 (<http://www.statewatch.org/news/2011/jul/acta-academics-opinion.pdf>) – Yu 2011, 998–1093. – Annemarie Bridy: ACTA and the Specter of Graduated Response, *American University International Law Review*, 2011: 558-577.

⁵¹ E célból lásd: Mezei Péter: A fájlcsere dilemma, 220–229.

⁵² ACTA 40. cikk 1. bekezdés.

⁵³ Lengyelország kapcsán lásd: Davis Jolly: A New Question of Internet Freedom, *The New York Times*, 5 February 2012 (<http://www.nytimes.com/2012/02/06/technology/06iht-acta06.html>). Hollandia vonatkozásában lásd: Ana Ramalho: Murder they wrote - the Dutch kill ACTA, *Kluwer Copyright Blog*, 30 May 2012 (<http://kluwercopyrightblog.com/2012/05/30/murder-they-wrote-%E2%80%93-the-dutch-kill-acta/>).

⁵⁴ *Statement by Commissioner Karel De Gucht on ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement)*, Brussels, 22 February 2012 (<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=778>).

az Európai Parlament több érintett bizottsága is kisebb-nagyobb többséggel elutasította az ACTA szövegét. A kegyelemdőfést végül maga az Európai Parlament vitte be a megállapodásnak. Épp 70 százalékos többség mellett (478 igen, 39 nem, 165 tartózkodás) az uniós választott testület az ACTA elfogadása ellen szavazott.⁵⁵ Az EP szavazás után a vezérlő mottó immáron a következő: „*Helló demokrácia – viszlát ACTA!*”.

Mezei Péter az SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Összehasonlító Jogi Intézetének docense. Fő kutatási területe az összehasonlító szerzői jog. Több mint 40 tanulmány szerzője, valamint több mint húsz magyar, illetve külföldi konferencián tartott előadást. Rendszeres jelleggel tart előadásokat finn, francia és amerikai egyetemeken. Doktori értekezését 2009-ben védte meg. Második könyve A fájlcsere dilemma címmel 2012 nyarán jelent meg. 2010 óta a Szerzői Jogi Szakértő Testület választott tagja.

Németh László az SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Összehasonlító Jogi Intézetének 3. éves doktorandusz hallgatója. Kutatásai során a szerzői jog és az internet világának problematikus területeire fókuszál. Több hazai és nemzetközi konferencián, valamint magyar és angol nyelvű publikációiban is foglalkozott már a netes semlegesség érvkészletének a szerzői jog fennálló rendszerére gyakorolt hatásaival. Doktori értekezését is e témában írja.

⁵⁵ Mezei Péter: Breaking News: ACTA is DEAD, *Szerzői jog a XXI. században*, 2012. július 4. (<http://copyrightinthexxcentury.blogspot.hu/2012/07/breaking-news-acta-is-dead.html>).